

నిశ్చల స్థితి మరియు చలనం

ఒక వస్తువు దాని స్థితిని కాలంతో పాటు దాని పరిసరాలను మార్చుకోకపోతే నిశ్చల స్థితిలో ఉంటుంది మరియు కాలంతో పాటు దాని పరిసరాలకు సంబంధించి దాని స్థానాన్ని మార్చుకుంటే అది చలనంలో ఉంటుంది.

- సరళరేఖ చలనం, క్షితిజ సమాంతర రహదారిపై కదిలే కారు, గురుత్వాకర్షణ కింద చలనం మొదలైనవి.
- కోణీయ చలనం, వృత్తంలో కదిలే కణం, ప్రక్షేపక చలనం, మెషిన్ షాఫ్ట్ భ్రమణం మొదలైనవి.
- ప్లాన్ కదలిక వంటివి భ్రమణ చలనాలు.
- ఒక వస్తువు సమాన దూరాలను సమయ వ్యవధిలో ప్రయాణిస్తుంది, అప్పుడు అది సమచలనంలో ఉంటుంది.
- ఇది ఒక వస్తువు సమాన వ్యవధిలో అసమాన దూరాలను ప్రయాణిస్తుంది, అప్పుడు అది అసమచలనం లో ఉంటుంది.

వేగం

- ఒక యూనిట్ సమయంలో కదిలే వస్తువు ప్రయాణించిన దూరాన్ని దాని వేగం అంటారు

$$\text{వేగం} = \frac{\text{ప్రయాణించిన దూరం}}{\text{తీసుకున్న సమయం}}$$

- ఒక వ్యక్తి v_1 మరియు v_2 వేగంతో సమాన దూరాలకు ప్రయాణించినప్పుడు, సగటు వేగం రెండు వేగాల యొక్క హార్మోనిక్ సగటు.

$$\frac{2}{v} = \frac{1}{v_1} + \frac{1}{v_2} \Rightarrow v = \frac{2v_1v_2}{v_1 + v_2}$$

- ఒక వ్యక్తి v_1 మరియు v_2 వేగంతో సమాన సమయాలు ప్రయాణించినప్పుడు, సగటు వేగం రెండు వేగాల యొక్క అంకగణిత సగటు.

$$v = \frac{v_1 + v_2}{2}$$

గమన వేగం :

- వస్తువు యొక్క స్థానభ్రంశం యొక్క మార్పు రేటును దాని గమన వేగం అంటారు.
- గమన వేగం = $\frac{\text{స్థానభ్రంశం}}{\text{సమయం}}$
- ఒక వస్తువు సమాన సమయ వ్యవధిలో సమాన స్థానభ్రంశం చెందితే ఏకరీతి వేగంతో కదులుతున్నట్లు చెబుతారు.
- ఒక వస్తువు సమాన సమయ వ్యవధిలో అసమాన స్థానభ్రంశం చెందితే అసమాన చలనం కాని లేదా నిశ్చల వేగంతో కదులుతున్నట్లు చెప్పబడుతుంది.
- సగటు వేగం = $\frac{\text{సమయ స్థానభ్రంశం}}{\text{తీసుకున్న మొత్తం సమయం}}$

త్వరణం

- వస్తువు వేగం మారే సమయ రేటును దాని త్వరణం అంటారు.
- త్వరణం = $\frac{\text{వేగంలో మార్పు}}{\text{తీసుకున్న సమయం}}$
- ఇది సదిశరాశి మరియు దాని SI ప్రమాణం ms^{-2} .
- ఏదైనా ఒక క్షణిక సమయంలో త్వరణాన్ని క్షణిక త్వరణం అంటారు.

- కాలక్రమేణా వస్తువు యొక్క వేగం పెరిగినప్పుడు, దాని త్వరణం ధనాత్మకంగా ఉంటుంది మరియు కాలక్రమేణా వేగం తగ్గితే, దాని త్వరణం రుణాత్మకంగా ఉంటుంది, ఇది రుణత్వరణం లేదా వేగ క్షీణత అని పిలువబడుతుంది.
- త్వరణం కాలంతో మారకపోతే, దానిని స్థిరమైన త్వరణం అని అంటారు.

ఏకరీతి త్వరణ చలన సమీకరణాలు (సరళ రేఖ వెంట)

ఒక వస్తువు దాని వేగాన్ని ప్రారంభ వేగం u తో ప్రారంభించి, విరామం t లో తుది వేగాన్ని సాధించినట్లయితే. చలనంలో ఏకరీతిగా భావించే త్వరణం a మరియు ప్రయాణించిన దూరం s , అప్పుడు చలన సమీకరణాలు:

$$v = u + at$$

$$s = ut + \frac{1}{2}at^2$$

$$v^2 = u^2 + 2as$$

- ఏదైనా వస్తువు స్వేచ్ఛగా గురుత్వాకర్షణ ఫలితంగా కిందకు పడుతూ ఉంటే, పైన ఉన్న సమీకరణాలలో a అనేది g స్థానంలో ఉంటుంది.
- ఒక వస్తువు నిలువుగా పైకి విసిరినట్లయితే, పైన పేర్కొన్న చలన సమీకరణాలలో a స్థానం $(-g)$ చే భర్తీ చేయబడుతుంది.
- వేగం - సమయం గ్రాఫ్లో వస్తువు యొక్క త్వరణం మరియు లేదా రుణత్వరణం సమయ అక్షం మరియు వేగం అక్షాల మధ్య సరళ రేఖను సూచిస్తుంది.
- స్థానం(దూరం) -సమయం గ్రాఫ్ వస్తువు యొక్క త్వరణం మరియు లేదా రుణత్వరణం యొక్క గ్రాఫ్ ఎల్లప్పుడూ వక్రరేఖగా ఉంటుంది.
- ఏకరీతిగా వేగంకలిగిన వస్తువు యొక్క త్వరణం-సమయ గ్రాఫ్ సమయ అక్షానికి సమాంతరంగా ఉంటుంది.
- ఏకరీతి త్వరణంలో, స్థానం మరియు వేగం మధ్య గ్రాఫ్ ఎల్లప్పుడూ వక్రరేఖగా ఉంటుంది.
- ఏకరీతి త్వరణ చలనంలో, వేగం మరియు సమయం మధ్య గ్రాఫ్ ఎల్లప్పుడూ సరళ రేఖగా ఉంటుంది.
- స్థానభ్రంశం-సమయం మధ్య గ్రాఫ్ యొక్క వాలు వేగాన్ని తెలియజేస్తుంది మరియు గమనవేగం-సమయాల మధ్య గ్రాఫ్ త్వరణాన్ని తెలియజేస్తుంది.

ప్రక్షేపక చలనం

వస్తువును క్షీణత సమాంతరంగా విసిరినప్పుడు, గురుత్వాకర్షణ కారణంగా దాని కదలిక పరావలయ మార్గంలో ఉంటుంది, దీనిని పథం అని పిలుస్తారు మరియు దాని కదలికను ప్రక్షేపక చలనం అంటారు.

ఉదాహరణలు:

- తుపాకీ నుండి బుల్లెట్ షాట్ కదలిక
- బర్న్స్ అవుట్ అయిన తర్వాత రాకెట్ కదలిక
- విమానం నుండి పడిపోయిన బాంబు మొదలైనవి.

ప్రక్షేపక చలనం యొక్క లక్షణాలు

మనము ఒక బంతిని ఎత్తు నుండి క్రిందకి విసిరితే, అదే సమయంలో మరొక బంతిని క్షీణత సమాంతర దిశలో విసిరితే, రెండు బంతులు ఒకేసారి భూమిని వివిధ ప్రదేశాలలో తాకుతాయి..

వృత్తాకార చలనం

- వృత్తాకార మార్గంలో వస్తువు యొక్క చలనాన్ని వృత్తాకార చలనం అంటారు.
- స్థిరమైన వేగంతో కూడిన వృత్తాకార చలనాన్ని ఏకరీతి వృత్తాకార చలనం అంటారు.
- వృత్తాకార చలనంలో ఏదైనా బిందువు వద్ద చలనం యొక్క దిశ ఆ సమయంలో వృత్తానికి గల లంబం ద్వారా తెలియజేయబడుతుంది.
- ఏకరీతి వృత్తాకార చలనంలో, వేగం మరియు త్వరణం రెండూ మారుతాయి.
- ఏకరీతి కాని వృత్తాకార చలనం విషయంలో, వృత్తాకార పథంలో ఒక బిందువు నుండి మరొక బిందువుకు వడి మారుతుంది.

అభికేంద్ర త్వరణం

వృత్తాకార కదలిక సమయంలో త్వరణం వస్తువుపై కేంద్రం వైపుగా పనిచేస్తుంది, దీనిని అభికేంద్ర త్వరణం అంటారు. అభికేంద్ర త్వరణం యొక్క దిశ ఎల్లప్పుడూ వృత్తాకార మార్గంలో కేంద్రవైపు ఉంటుంది.

బలము

ఇది వస్తువు యొక్క స్థితిని లేదా ఏకరీతి కదలికను మార్చడానికి బాహ్యం నుండి నెట్టడం లేదా లాగడం. SI ప్రమాణాలు న్యూటన్ (N) మరియు CGS ప్రమాణాలు డైన్. $1 N = 10^5$ డైన్. వస్తువు పై పనిచేసే అన్ని శక్తుల మొత్తం సున్నా అయితే, వస్తువు సమతౌల్య స్థితిలో ఉంటుంది.

అభికేంద్ర బలం

వృత్తాకార కదలిక సమయంలో శక్తి ఎల్లప్పుడూ వస్తువు పై వృత్తాకార మార్గంలో కేంద్రం వైపు పనిచేస్తుంది, దీనిని కేంద్రబలం అంటారు.

అపకేంద్రబలం

వృత్తాకార కదలికలో, అభికేంద్రబలం అని పిలువబడ కేంద్రబలం దిశకు వ్యతిరేకంగా ఒక శక్తి పనిచేస్తుంది. ఇది ఒక స్పష్టమైన శక్తి లేదా ఊహాత్మక శక్తి మరియు దీనిని సూడో ఫోర్స్ అని కూడా అంటారు.

అభికేంద్రబలం మరియు అపకేంద్రబలం యొక్క ఉపయోగాలు

- సైక్లిస్ట్ అవసరమైన అభికేంద్రబలమును పొందడానికి నిలువు స్థానం నుండి వంపుతిరిగుతాడు. సురక్షితంగా తిరగడానికి సైక్లిస్ట్ తన వేగాన్ని తగ్గించి, పెద్ద వ్యాసార్థం మార్గంలో కదులుతాడు.
- ఒక మలుపు తీసుకోవడానికి అవసరమైన కేంద్రబలం ని అందించడానికి రోడ్డు మలుపుల వద్ద ఎత్తు చేయబడతాయి.
- వక్ర రహదారిపై తిరగడానికి, ఘర్షణ శక్తి వాహనం యొక్క టైర్ల మధ్య పనిచేస్తుంది మరియు రహదారి అభికేంద్రబలమును అందిస్తుంది.
- నీటిని కలిగి ఉన్న బకెట్ నిలువు తలంలో వేగంగా తిరిగినట్లయితే, బకెట్ పూర్తిగా తిరిగి ఉన్నా కూడా కూడా నీరు పడకపోవచ్చు ఎందుకంటే అభికేంద్రబలం నీటి బరువు కంటే సమానమైన లేదా ఎక్కువ బలము బకెట్ లోని నీటిని దిగువకు తోస్తుంది.
- కేంద్రకం చుట్టూ విద్యుదయస్కాంత ఆకర్షణశక్తి కారణంగా ఎలక్ట్రాన్లు తిరుగుతూ ఉండడానికి కారణంగా, ఎలక్ట్రాన్ మరియు కేంద్రకం మధ్య పని చేసే బలము.
- ఒకే అక్షంపై ఒక పాత్రను తిప్పినప్పుడు క్రీమ్ పాలు నుండి వేరు చేయబడుతుంది. భ్రమణ సమయంలో క్రీమ్ యొక్క తేలికైన కణాలు పాలు యొక్క బరువైన కణాల కంటే తక్కువ శక్తిని కలిగివుంటాయి.
- సూర్యుని చుట్టూ భూమి యొక్క భ్రమణం, భూమి మరియు సూర్యుడి మధ్య ఆకర్షణ శక్తి అభికేంద్రబలంగా పనిచేస్తుంది.

...అభికేంద్ర...